

? ในตอนที่แล้วได้ทิ้งท้ายก่อนจะจบว่า จะนำเรื่อง “3 คำ” ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน มาเล่าให้ฟัง ดังนั้น จะมาเล่าต่อเนะครับ ก่อนอื่นเรามารู้จัก จุดกำเนิดของศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน เสียก่อนนะครับ

จารึกประวัติศาสตร์เกี่ยวกับต้นเหตุปัญหาของศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จากเอกสารข้อมูลส่วนพระองค์ ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานแก่สำนักงาน กปร. (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ) มีความตอนหนึ่งว่า “...ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร เดิมเป็นป่าโปร่ง คนไปตัดไม้สำหรับเป็นฟืนและใช้พื้นที่สำหรับทำการเกษตรกรรม ป่าไม้ที่อยู่เหนือพื้นที่ถูกทำลายไปมากจึงไม่มีน้ำในหน้าแล้ง น้ำไหลแรงในหน้าฝน ทำให้มีการชะล้าง (Erosion) หน้าดิน (Top Soil) บางลง และเกลือที่อยู่ข้างใต้จะขึ้นเป็นหย่อมๆ...”

พร้อมกันนี้ ได้พระราชทานข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาของดินบริเวณศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ ว่า “...เป็นดินทราย ดินเค็ม ขาดน้ำ...”

ต่อมา เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2525 พระราชทานพระบรมราชวโรกาส ให้หม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธ์ องคมนตรี และนายสุนทร เรืองเล็ก อธิบดีกรมชลประทาน พร้อมด้วยนายเล็ก จินดาสงวน เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ณ กรมราชองครักษ์ สวนจิตรลดา ได้พระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ เป็นครั้งแรก โดยทรงให้พิจารณาวางโครงการจัดหาน้ำสนับสนุนโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานตามพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทดลอง

งานพัฒนาแบบเบ็ดเสร็จ อันได้แก่ การพัฒนาป่าไม้ การเกษตรต่างๆ ตามความเหมาะสม รวมทั้งการดำเนินงานด้านเกษตร อุตสาหกรรม สำหรับเป็นตัวอย่างให้ราษฎรนำไปปฏิบัติในพื้นที่ของตนเองได้ อันจะนำไปสู่ความสามารถในการพึ่งตนเองได้ต่อไป

และได้พระราชทานพระราชดำริ ให้กรมชลประทานพิจารณาวางโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำตาดไฮใหญ่ ที่พิกัด 48 QUD 961-909 แผนที่มาตราส่วน 1 : 50,000 ระวัง 5843 III เพื่อจัดหาน้ำสนับสนุนศูนย์ฯ พื้นที่โครงการประมาณ 1,800 ไร่ ให้สามารถส่งน้ำใช้ทำการศึกษาและทดลองได้ตลอดทั้งปี

ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2526 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้เสด็จทอดพระเนตรตรวจสภาพพื้นที่บริเวณบ้านนาบกเคา และเสด็จพระราชดำเนินเข้าไปถึงพื้นที่บริเวณที่จะก่อสร้างอ่างเก็บน้ำตาดไฮใหญ่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงพระราชทานพระราชดำริให้พิจารณานำน้ำจากอ่างเก็บน้ำตาดไฮใหญ่มาสนับสนุนพื้นที่เกษตรกรรม บริเวณบ้านนาบกเคา และทรงคัดเลือกพื้นที่จัดตั้งศูนย์ฯ ณ บริเวณบ้านนาบกเคา ตำบลห้วยยาง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ด้วยพระองค์เอง เพื่อเป็นพื้นที่ตัวแทนของภูมิภาคทั้งหมด ด้วยพื้นที่นี้มีลักษณะสภาพธรรมชาติแวดล้อม และวงจรชีวภาพที่คล้ายคลึงกับภูมิภาคโดยทั่วไปของภาคอีสาน ดังนั้น ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จึงถือกำเนิดขึ้น เพื่อเป็นแบบจำลองของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็นพื้นที่ส่วนย่อยที่สอดคล้องกับการแก้ปัญหาและศึกษาวิธีการพัฒนาของภูมิภาคนี้ได้อย่างเหมาะสม

จากการดำเนินการตั้งแต่จัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน ได้มีกิจกรรม และมีประชาชนเข้าร่วมรวมทั้งเข้าชมกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานเป็นจำนวนมาก โดยมี 9 กรม 18 หน่วยงานปฏิบัติงานร่วมกัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริให้สามารถเป็นสถานที่ถ่ายทอดความรู้ทางการเกษตรรูปแบบเศรษฐกิจพอเพียงแก่เกษตรกร
2. เพื่อให้เป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนความรู้แก่เกษตรกร
3. เพื่อขยายผลการศึกษาวิจัย การพัฒนาการเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่ไปสู่เกษตรกรหมู่บ้านรอบศูนย์ฯ และผู้สนใจ
4. เพื่อให้เกษตรกรเกิดความเข้มแข็งพึ่งตนเองได้ในรูปแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ

จากจุดเริ่มต้นเมื่อปี พ.ศ. 2525 เป็นต้นมา ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานตามแนวพระราชดำริ จึงมีอายุ 25 ปี โดยประมาณ และได้มีการศึกษา ทดลอง พัฒนา และเผยแพร่องค์ความรู้แก่ราษฎร โดยใช้วิธีดำเนินการคัดเลือกเกษตรกรที่ได้รับสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน ให้ดำเนินกิจกรรมตามแนวพระราชดำริและเกษตรผสมผสานเป็นที่ตั้งศูนย์เรียนรู้ฯ โดยเจ้าของแปลงเป็นหัวหน้าศูนย์เรียนรู้ฯ และรับเกษตรกรภายในหมู่บ้านที่ตั้งศูนย์เรียนรู้ฯ เข้าเป็นสมาชิกศูนย์เรียนรู้ฯ ประจำหมู่บ้าน 22 หมู่บ้าน รอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานและอ่างเก็บน้ำทั้ง 11 แห่ง

รวม 32 ราย เพื่อเป็นศูนย์กลางการถ่ายทอดเทคโนโลยี และแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างเกษตรกรเพื่อขยายผล กิจกรรมต่างๆ ไปสู่เกษตรกรรายต่อไป โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมสนับสนุนการดำเนินการแบบบูรณาการ

ตลอดระยะเวลาที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน ดำเนินมานั้น ดูเหมือนว่าโครงการด้านปศุสัตว์จะมีบทบาทในการพัฒนาอย่างชัดเจน สิ่งนั้นคือ ของดำทั้ง 3

ดำอันดับแรก ก็ต้อง “โคทาจิมา Tajima”

หรือเรียกว่า Japanese Black หรือ Wagyu

เป็นโคสายพันธุ์ญี่ปุ่น ที่มีความเป็นเลิศสายพันธุ์หนึ่ง ซึ่งหากเข้าใจกระบวนการขุนที่ถูกต้องตาม

กรรมวิธีตามแบบฉบับญี่ปุ่นแท้ๆ (คือ เลี้ยงด้วย นม เบียร์ ก้างมุงให้นอน แลวกก็เปิดเพลง Classic เพราะให้ฟัง) จะสามารถทำให้เป็นโคขุนชั้นดีมาก ซึ่งเป็นที่รู้จักกันไปทั่วโลกในชื่อ เนื้อโกเบ (Kobe Meat) หรือ เนื้อมัสซึซากะ (Matsusaka Meat) โดยเป็นที่รู้จักกัน

ในวงการผู้บริโภคเนื้อโคขุนว่าเป็นเนื้อที่มีความพิเศษมากในเรื่องรสชาติและความนุ่ม ที่สำคัญ มีราคาแพงมากจนแทบจะเรียกได้ว่า ราคาแพงที่สุดในโลก

ความเป็นมาของโคทาจิมา

เมื่อประมาณปี 2533 – 2534 รัฐบาลญี่ปุ่นได้นำวัวดำ 2 ตัว เป็นเพศผู้ 1 ตัว และโคเพศเมีย 1 ตัว แต่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีฯ ซึ่งต่อมาสมเด็จพระเทพฯ ทรงพระราชทานต่อให้กรมปศุสัตว์นำไปเลี้ยงขยายพันธุ์ โดยในช่วงแรก นำไปเลี้ยงที่จังหวัดปทุมธานี ก่อนที่จะส่งพ่อแม่พันธุ์พร้อมลูกที่เกิดจากการผสมเทียมอีกจำนวนหนึ่งมาเลี้ยงที่สถานีวิจัยและทดสอบขยายพันธุ์สัตว์ สกลนคร

ดำลำดับที่สอง “ไก่ดำภูพาน”

เป็นไก่สายพันธุ์ใหม่ที่งานศึกษาและพัฒนาด้านปศุสัตว์ได้ศึกษาและพัฒนา ปรับปรุงสายพันธุ์ให้ได้ไก่พันธุ์ดี ทนต่อโรค ทนต่อสภาพแวดล้อม เลี้ยงง่าย กินเก่งโตเร็ว

คำลำดับที่สาม “สุกรภูพาน”

เป็นการพัฒนาปรับปรุงสุกรภูพาน จากสุกร 4 สายพันธุ์ ได้แก่ พันธุ์เหมยซาน พันธุ์พื้นเมืองสกลนคร พันธุ์รอดเจอร์ซี่ และสุกรพันธุ์แลนด์เรซ ทำให้เกิดสุกรภูพาน 2 สายพันธุ์ คือ

สุกรภูพาน 1 มีลักษณะดำ - น้ำตาลแดง

สุกรภูพาน 2 มีลักษณะสีขาว

ซึ่งสุกรภูพานทั้ง 2 สายพันธุ์ เลี้ยงง่าย โตเร็ว ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์การเลี้ยงของเกษตรกรได้ดี มีความอดทนต่อโรค ให้ลูกดก เลี้ยงลูกเก่ง และให้ปริมาณเนื้อแดงมากเมื่อนำไปขุน

พูดถึง ของดำ ทั้ง 3 ของภูพาน เสียขาย ไม่มีโอกาสได้ชิม เลยไม่สามารถจะบอกว่า ของดำทั้ง 3 ของภูพาน รสชาติเป็นอย่างไร แต่เท่าที่ถามจากผู้ที่เคยได้ชิมบางคน เขาบอกว่า อร่อยมากๆ แต่เนื้อโคแพงมาก ครับ

ดังนั้น กล่าวโดยสรุป ประโยชน์ที่ราษฎรได้รับ จากศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานโดยตรง ก็คือ สภาพป่า และการกักเก็บน้ำในพื้นที่ภูพาน ถือว่าสมบูรณ์มาก และราษฎรยังได้รับ

1. การฝึกอบรม และปัจจัยการผลิตจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานได้ดำเนินการในไร่นาของตนเอง จนประสบความสำเร็จได้รับการสนับสนุนจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ฯ หมู่บ้านละ 1 ราย และอ่างเก็บน้ำหมู่บ้านละ 1 แห่ง

2. ข้อมูลข่าวสารการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานได้รับอย่างทั่วถึง ราษฎรสามารถสมัครเข้าเป็นสมาชิกศูนย์เรียนรู้ฯ และขอรับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตโดยผ่านศูนย์เรียนรู้ฯ ของแต่ละหมู่บ้าน

3. เกษตรกรในหมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานที่มีความพร้อม มีโอกาสปรับปรุงไร่นาดำเนินการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีศูนย์เรียนรู้ฯ เป็นต้นแบบ

4. หน่วยงานราชการและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพด้านการเกษตรแบบบูรณาการ

อยากบอกว่า ถ้ามีโอกาสผ่านไปสกลนคร ควรหาโอกาสแวะเข้าไปดูสิครับว่าที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน เขาทำอะไร ดี ดี ไว้มากมาย ไปดูให้เห็นครับ

เรื่องที่ได้เล่าให้ฟังในครั้งนี้ มีเนื้อหาที่เกี่ยวกับภาคเกษตรกรรมเสียส่วนใหญ่ ในตอนหน้าจะนำท่านไปเรียนรู้เกี่ยวกับ 23 ปี การพัฒนาอุตสาหกรรมในครอบครัวที่ภูพาน ...สวัสดิ์ครับ ▾